

Szent István Egyetem
Gazdasági Kar
Andragógia Szak

TDK dolgozat

Készítette: Sztahovics Györgyné
cth1f2

2011.

Szent István Egyetem
Gazdasági Kar
Andragógia Szak

Cigányságom vállalom
Interjú Rostás- Farkas Györggyel

Konzulens: Dr. Micheller Magdolna Készítette: Sztahovics Györgyné
Beosztás: főiskolai tanár cth1f2
Intézet: SZIE- GK

2011.

Amikor elhatároztam, hogy TDK dolgozatot készítek, nem sokat töprengtem a témán. Egy korábbi esemény, valamint egy könyvelemzés kapcsán rögtön tudtam, hogy a cigánysággal kapcsolatban szeretnék kutatni. Azt, hogy éppen milyen irányban, még nem tudtam. Az egyetem könyvtárában jó néhány kiadványt találtam a cigánysággal, kultúrájukkal, helyzetükkel, társadalmi megítélésükkel kapcsolatban. Sokan, sokféle megközelítésben vették górcső alá a romákat, ki-ki más problémát helyezett előtérbe. Mivel azt pontosan tudtam, hogy egy meghatározott személy lesz dolgozatom főszereplője, nem témát kerestem ekkor már, inkább szerettem volna minél közelebb kerülni ehhez a nemzetiséghez, megismerni problémáikat, életüket, azt a mély kötődést hagyományukhoz, amit még ma is őriznek sokan.

Ahogy olvasni kezdtem a kiválasztott könyveket, egyre mélyebben ástam bele magam életükbe, néha már úgy éreztem, velük együtt gondolkodom, élek, dolgozom. Átéreztem kirekesztettségüket, azt a mindennapi küzdelmet, ami már néha hiábavalónak bizonyul, és egyre jobban megértettem Rostás- Farkas György szavait: Nem tudja milyen cigánynak lenni, aki még nem volt az. Mert ki is a cigány? Mi is a cigány? Talán etnikum? Vagy nemzetiség? Ezeket a kérdéseket dolgozatom főszereplője teszi fel a *Nomád ősök vándorútján* című írásának *Cigányságom vállalom* fejezetében. A kérdés megválaszolása sürgetően fontos, hiszen ha nem teszünk valamit, a társadalom periferiájára szorult romaság örökre a „legszélen” ragad.

Miközben fogalmazásomon dolgoztam, sokat gondolkodtam azon, ki tehet arról, hogy más szemmel nézünk mi nem cigányok a cigányokra. Hová lett a hajdan oly híres tolerancia és összetartás? Ki, vagy mi tehet arról, hogy nem szívesen dolgozunk velük együtt, elkerüljük őket, nem szeretjük, ha gyerekeink egy osztályba járnak velük, vagy barátságot kötnek egy roma kisgyerekekkel. Mennyiben másak ők, mint mi? Mit tettek, amiért kiközösítjük őket, amiért átnézünk rajtuk? Jobb esetben csak átnézünk rajtuk, és nem lenézzük őket.

Korábban sosem jutottak eszembe ilyen gondolatok, elfogadtam azt, amit gyerekkoromban tapasztaltam. Bár nekem voltak cigány osztálytársaim, és mint minden előítélt nélküli kisgyerek sokat játszottam is velük. Sőt, a gimnáziumban a legjobb barátnőm egy nálam egy évvel fiatalabb, mély szegénységben élő kislány volt, Damu Szilvike.

Mégis, amikor családot alapítottam, követtem a megszokást, igyekeztem nem észrevenni azt, amit a környezet közvetített. Nem beszéltünk itthon cigányokról, cigányságról, és - bár nem neveltem roma ellenesnek gyerekeimet- nem is igazán cigány szerető fiatalok.

Aztán történt egy napon, hogy gyökeresen megváltozott a véleményem a romákról.

Az a 2008. március 21-e is úgy indult, mint a többi nap. Egész délelőtt dolgoztunk, szinte kész volt a napi híradó. Péntek délután lévén pedig, már inkább a hétvégére készültünk, semmint arra, hogy komoly mondanivalójú műsort készítsünk. Ekkor azonban egyik újságíró kollégám beviharzott hozzánk, és azt mondta, hamarosan itt lesz egy nagyon kedves barátja, szeretné, ha beszélgetnénk vele a stúdióban. Ő Rostás- Farkas György, aki a megyében született, és sikeres író, költő, műfordító, cigány származású férfiember. Őszintén be kell, valljam, addig sosem hallottam az említett férfiről. Szégyellem is, hiszen Újkígyóson született, és olyan utat járt be, ami igazán becsülendő. Mentségemre legyen mondva, nem vagyok született Békés megyei.

Csupán néhány perc telt el, és megjött a vendégem. Nem volt igazán időm gondolkodni azon, kire is számítok, de úgy véltem, egy igazi, hamisítatlan cigány férfival fogok beszélgetni. Azonban amikor megérkezett, nagyon meglepődtem. Egy egyszerű eleganciával felöltözött, ízig-vérig úriember fogott velem kezét, aki szavait gyönyörűen megválogatta. Kedves volt, és néhány mondatból is látszott, magasan művelt. Mosolygott, és kíváncsian várta a fejleményeket. Kollégáim néhány perc alatt készen álltak a műsor indítására, így alig volt időm felfogni, mi is történik, már a stúdióban ültünk. Elindult a főcím, és én felkonferáltam vendégemet.

1. számú kép

Beszélgetés az utolsó nomáddal

/Forrás:Csaba TV felvétele/

Éppen csak elkezdtünk beszélgetni, máris a hatása alá kerültem. Olyan szépen, olyan érthetően fogalmazott, jó volt hallgatni. A kisugárzása magával ragadott. Megválogatta szavait, szinte ízlelgette némelyiket, lassan, érthetően beszélt. És olyan érzelmekkel teliek voltak válaszai, néha még én is elérzékenyültem, amikor visszaemlékezett gyerekkorára.

Rostás- Farkas György 1949. február 28-án született Békés megyében, Újkígyóson, a cigánysoron, a leírhatatlanul szegény, 11 gyermekes Öreg utcai oláh cigány családban, amely ragaszkodott hagyományaihoz, nyelvi kultúrájához, annak ápolásához, megőrzéséhez. **„Nagyon messziről, és nagyon mélyről jöttem. De tudjuk, teher alatt nő a pálma.”** (Rostás, 2008.március 21.)

2. számú kép

Ezen a helyen állt valaha a Rostás család háza

/Forrás: Hír6.hu/

A kis Gyuri tehetségét édesanyja, Lakatos Mária fedezte fel, aki tízéves fia kezébe adta a *Petőfi Sándor Összes Költeményei* című kötetet. Gyakran felolvasott neki belőle a boldog nebuló. Majd ő is írni próbált, és miről is szólt volna az általános iskolában papírra vetett első verse, mint az éhségről. Társainak tetszett az iromány: "Gyuri, költő vagy!", lelkesedtek könnybe lábadt szemmel a fiúk.

Családja és az a közösség, amelyben él, száz körömmel ragaszkodik hagyományaihoz. Fáradoznak nyelvi kultúrájuk ápolásán és megőrzésén. RFGY - ahogyan őt a jól ismerők hívják,- szintén ennek szenteli az életét, és ezen munkálkodik ma is. Íróként, költőként és közéleti szereplőként is azt igyekszik elérni, hogy az a közösség, melyből ő maga is származik, ne elszigetelt börtön legyen. A cigánysággal együtt járó „másság” végre oldódjon fel, és inkább történelmi és kulturális értékeiket lássák meg a nem cigányok. Azzal a kettős kötődéssel és identitással, amelyben Rostás- Farkas György él, hidat épít cigányok és nem cigányok között.

„Mindig szívesen jövök haza, mert itt itthon vagyok. Nem tudok betelni az itteni emberekkel. Nagyon jó érzés hazalátogatni, találkozni a barátaimmal, tanáraimmal. Marosvölgyi Károllyal, Lázás Imrénével, Pozsár Józsival, Dányi Lacival. Ha hazajövök, mindig elmegyek a cigánytelepre, és csodás érzés kerít hatalmába. Az emberek megismernek, rám köszönnek, megölelnek. Még a nagy öregek is. Nagyon jó újkígyósinak lenni, és jó hazajönni Békés megyébe.”(Rostás, 2008. március 21.)

3. számú kép

Jó itthon

/Forrás: Csaba Tv felvétele/

Szavaiból azt éreztem ki, hogy szomorú. Kis keserőséggel a hangjában beszélt arról, hogy ezek az emberek itthon maradtak, nem mentek el szűk hazájukból, mint ő. Csupán 18 éves koráig élt itt, de mély nyomot hagyott benne ez az időszak. Ahogy ő mondja, minden dűlőt, minden fát, minden bokrot ismer.

A beszélgetés során záporoztak a nevek. Azoké, akiknek köszönettel tartozik. Imádott és mélységesen tisztelt édesanyján kívül többeket megemlített. Magyar keresztapját, Csatlós Lajost, aki a Hosszú utca 100. szám alatt lakott, élelmet, és a fekhelyet adott neki abban a szobai kemence sutban, ami a mai napig megvan.

4. számú kép

Keresztapjával, Csatlós Lajossal

/Forrás: Hír6.hu/

Elérzékenyülve beszélt néptanítóiról, akiket mélységesen szeretett és tisztelt. Rácz László, Erdős Miklósné, és Lázár Imréné Mészáros Ilona.

"Azt mondják az osztálytársaim, hogy jó diák voltam. Tanultam. Akkor még divat volt tanulni, a leckét tudni, és jól felelni. Mert Újkígyóson csak az olvasás lehetősége adatott meg nekem. Megismernek még a régi öregek is. Nem nagy ügy elmenni Afrikába, Berlinbe meg Londonba! De hazajönni Újkígyósra, ahol születtem, ahol minden fát, bokrot, dűlőutat ismerek? Fantasztikus érzés volt itthon lenni, és nagyon jó újkígyósinak lenni!"(Rostás, 2008. március 21.)

Könny csordult le az arcán, és kis híján én is elérzékenyültem. Gyorsan újabb kérdést tettem fel, de talán hasztalanul. Úgysem lehet elmesélni 59 évet, és egy ilyen hosszú, eseménydús életutat. De nem csak erről beszélt. Mesélt a 700 évvel ezelőtti, az észak-indiai Pandzsábból indult vándorlásról, az egyetemes és a magyar kultúra szerves részét képező cigány kultúra óvásáról, ápolásáról. Azt mondta, a cigányok és a nem cigányok egy hazában élnek, s nem lehetnek egymás ellenségei. ***„Nem szabad felülni egyesek elterelő hadműveletének. Soha nem voltunk és nem lehetünk annak a hazának az ellensége, ahol hétszáz éve élünk. Cigány és magyar nem fog egymás ellenségévé válni. S a sírás minden nyelven érthető. Soha nem voltunk és leszünk a magyarok ellenségei ebben a homloknyi hazában. Téved az, aki azt hiszi, hogy a cigányokat össze lehet ugrasztani a magyarokkal. Nem fog sikerülni.”*** (Rostás, 2008. március 21.)

5. számú kép

Az utolsó tölgyek egyike

/Forrás: Csaba Tv felvétele/

Ha megkérdezik, milyen nemzetiségű, azt válaszolja, hogy cigány és magyar. A sorrend mindegy, éppúgy vallja magát cigánynak, mint magyarnak. Nem hiába írta meg könyvben is hitvallását: Cigányságom vállalom.

„Büszke vagyok a magyarságomra, legalább annyira, mint a cigányságomra. Mind a kettő az enyém, és egyikről se vagyok hajlandó lemondani. Ez a kettősség fémjelez engem. Közvetítem, felajánlom a népemnek, amit kaptam, hiszen ezt úgyis azért kaptam. Ezért nekem érdemes élnem ezt a küzdelmes életet.” (Rostás, 2008. március 21.) A cigány kultúra az egyetemes kultúra része. Európai rangra kell emelni a cigányság ügyét, és polgárjogot kell, hogy nyerjen. Úgy érzi, aki ezt nem érti, ahhoz neki talán semmi köze. De akkor nem volt értelme megszületnie? Tette fel a kérdést. Nincs értelme dolgoznia? Vinnie a fáklyát?

Ez meg van teremtvé, ezt kár lenne lerombolni. Hiszen kell a cigányságnak a kulturális autonómia, mert akinek nincsen háza, nincs hazája. Kell cigány múzeum, kutatóközpont, kulturális intézmények, műhelyek. És nem csak Budapesten, de több megyeszékhelyen is.

Mesélt a Sisák-sarokról, a nyikorgó szekerről, aminek hangját még mindig hallja, beszélt a sok éhes napról, amikor csak az üres lábas alját nézte a siserahad. Amikor könyvvel a kezében legeltette a lovat és a tehenet, amikor a paplan alatt éjszaka elemlámpával olvasott.

S amikor drága édesanyja halálát követően, 1967. május 12-én 54 forinttal a zsebében nekivágott a fővárosnak szerencsét próbálni. **„Hosszú volt az út és nagyon nehéz - sóhajtotta elmerengve. - Olyan mélyről, mint én, senki nem emelkedett fel, olyan messziről senki nem érkezett meg. Mindmáig hálás köszönettel tartozom Siklósi Norbertnek, a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatójának, aki két novellapályázat megnyerése után felkarolt. Az újságírói munkában kérlelhetetlen volt, és 26 évesen Kossuth-díjas költők ellenében tett meg főszerkesztőnek. Szabad Györgyöt, Fodor Andrást, Gyurkovics Tibort és Mezei Andrást is a tanítómestereim közé sorolom.”** (Rostás, 2008. március 21.)

Fáklyavivőnek érzi magát, aki világít a cigányoknak hosszú, és fáradtságos útjukon. **„De ha én is elmegyek, ki világít majd nekik? –teszi fel a kérdést, amire nincs válasza. „Kis túlzással**

Madagaszkáron kívül már jártam a világ valamennyi országában, és mindenhova elvittem Magyarországot, Békés megye és Újkígyós jó hírét. (Rostás, 2008. március 21.)

6. számú kép

Egy tudományos konferencián

/Forrás: Báder Csaba felvétele/

És azt mondják, ez valóban így van. Bármilyen nemzetközi konferencián vesz részt, nem felejt el megemlíteni: ***"Nem elég, hogy cigány vagyok, még költő is! De ha tízszer születhetnék meg, akkor is cigány szeretnék lenni. Se cigány, se magyar voltomról nem vagyok hajlandó lemondani."*** (Rostás, 2008. március 21.) Arra a kérdésre pedig, magát minek tartja, ezt válaszolta: magyar-cigány író, költő, műfordító, újságíró, népművelő, a cigányság hagyományainak és nyelveinek kutatója. ***„A cigány kultúra nagykövete vagyok, író vagyok, és teszem a dolgomat.”*** (Rostás, 2008. március 21.)

Örökséget kapott, nagyon nehéz örökséget. Azt mondja, ő az utolsó tölgyek egyike, hiszen meghaltak a nagy elődök. Bánfi György, Gyurkovics Tibor, Lakatos Menyhért, és most már nehéz ezt a terhet cipelni, ami persze könnyű, meg édes teher neki, de cipelnie kell. Közben büszke az ősökre, a nagy elődökre, és szeretné azt, hogy a kultúra, a tudomány, a művészet örök lenne. Mert amit a cigányság létrehozott, az maradandó.

Szomorúan említi azt, hogy kevesen beszélnek a cigány nyelvet. Ez nem csak neki, de a cigányságnak is a sorstragédiája. Lassan feledésbe merül, amit olyan féltett kincsként őriztek, nemsokára elsüllyed, és nincs tovább. Büszke lehet az a nép, amelyik ilyen nagy elődökkel rendelkezik, mint a magyar. Géza, Árpád, István. De a cigányságnak sorsa volt. Vándoroltak, és ez tartotta őket össze. Valamint a szeretet. A szeretettel sok mindent el lehet érni, elsődleges földi küldetésének is a szeretetet érzi, csak ezt tudja adni. A szeretetet. Mindig is ez volt a legnagyobb kohéziós erő. Hiszen semmijük sem volt. De élt a nyelvük, a kultúrájuk. Most már, mikor nem tiltják mindezeket, elmaradnak.

„A 11 unokám minden nyelven beszél már, nagyon szeretem őket, kitűnő tanuló mind. De a cigány nyelvet csak akkor használják, ha otthon vagyunk.” (Rostás, 2008. március 21.)

Nem tagadom, mély hatással volt rám a személye, ezért alig vártam, hogy több mindent megtudjak róla. Kutatni kezdtem részletes életútját, már nem csak a személyes

vonatkozásokat, hiszen azt már tudtam, honnan indult tehetséges fiatalként, s hová jutott sikeres férfiként. Most arra is kíváncsi voltam, milyen úton tette ezt meg.

1971-ben, Londonban alapító tagja volt a Cigány Világszövetségnek, de hazahúzta szíve, és hiába marasztalták, itthon folytatta útját. Több cigány érdekképviselőben vállalt tisztséget az elmúlt évtizedekben: 1970-88 között a Lapkiadó Vállalatnál munkatárs, szerkesztő, felelős szerkesztő, majd főmunkatárs volt. 1989-től a Cigány Tudományos és Művészeti Társaság elnöke, 1990-től a Magyarországi Cigányok Érdekszövetségének elnöke.

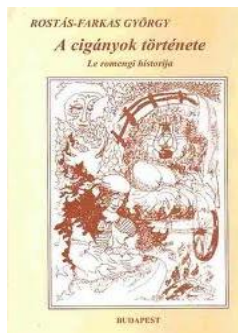
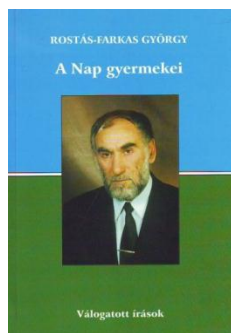
1993-tól a Közös Út - Kethano Drom főszerkesztője. Mint mondja, a Közös Út főszerkesztőjeként erkölcsi kötelességének tartja, hogy a cigányság mellett a többségi társadalomhoz is szóljon, vállalva a híd szerepét és a roma integráció elősegítését. 1994-től a MÚOSZ cigány szakosztály elnöke, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökségi tagja. 1994-1998 között a Fővárosi Roma Önkormányzat elnökeként próbált javítani a romák szociális, kulturális és gazdasági helyzetén. Jelenleg a Magyar Újságírók Országos Szövetségének tagja, cigány szakosztályának elnöke, valamint a Magyar Írószövetség és a TIT elnökségének tagja.

„A perifériára kényszerült életünk és létformánk volt a meghatározó abban, hogy indulatok szabadultak föl bennem. Tollat fogtam - kételyektől és szorongástól izzítva - de tudatos törekvéssel, hogy számos megválaszolatlan kérdésre feleletet kapjak. A mi világunk színeiben és hangulatában is változó, s írásaimban ennél az oknál fogva is megcsendül népem megrázkódtatásokkal teli élete, léthangulata. Úgy érzem, hogy amit századokon át hűen ápoltunk, s féltett kincsként őriztünk, arra most sötét homály borul és kezd örök feledésbe merülni.” (Rostás, 2008. március 21.)

Eddig több verses-, novellás- és mesekötete valamint műfordítása jelent meg.

„Meggzűnőben lévő világunkat nem lehet nem látni és nem figyelemmel kísérni. Ötszáz évre visszamenően - amennyire tudom -, minden anyai-apai őszám cigányember volt. Íróként célom, nyíltan, mindig az igazat írni, s engedni másokat is, bepillantani népem történetébe, szenvedéseibe, örömeibe, érzélemvilágába, a mi rejtelmes világunk kincses birodalmába. A Közös Út - Kethano Drom főszerkesztőjeként erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy a cigányság mellett, a többségi társadalomhoz is szóljunk, vállalva a híd szerepét és a roma integráció elősegítését.” (Rostás, 2008. március 21.)

A nyolcvanas évek végétől sorra jelennek meg munkái, amelyek felnőttök és gyerekek egyaránt szólnak. Írásai közös vonása, hogy segítenek bepillantani a cigányság történetébe. Meg akarja ismertetni mindenkivel a romaság gondolat és érzésvilágát.

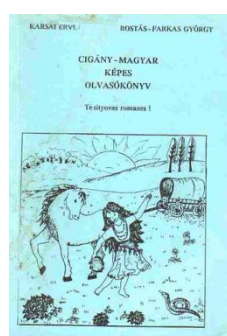
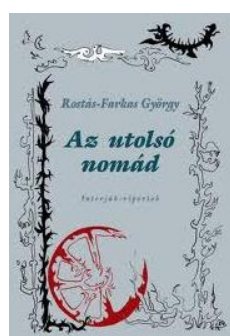
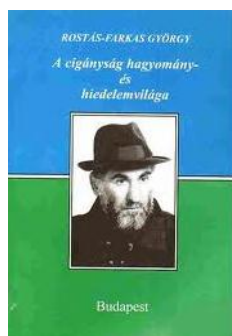
7. számú kép

Rostás- Farkas György

írásai

/Forrás: saját kép/

Felsorolni is nehéz a sok írást az első munkájaként számon tartott Cigány Törzsek Nemzetségek címűtől A Nap Gyermekein, a Cigányságom vállalom, a Tiétek a szívemen, vagy a Cigányok történetén át a 2010-ben megjelent Az Utolsó Nomád Interjúk-riportokig. Ha műfaj alapján osztályoznánk munkáit, akkor írt jó néhány prózai művet, mint az Apám meséi, a Káló népe, vagy az Anyanyelvünk ölelésében. Találunk néprajzkönyvet műhelymunkái között, ilyenek A cigányok hagyomány és hiedelemvilága, a Nomád ősök vándorútján, az Ősi cigány mesterségek és foglalkozások, vagy az Európa utolsó vándorai.

8. számú kép

Rostás- Farkas György

írásai

Nem hiányozhatnak a felsorolásból a műfordítások, például *vagy Kertész Imre Sorstalansága*. Emellett *Képes cigány* ; Karsai Ervinnel közösen elkészítette a cigány-magyar, magyar-cigány szótárat. Utóbbit a mai napig a romani nyelv hazai kutatásában és oktatásában alpműként tartják számon. Több díjat is magáénak mondhat. Még 1984-ben kapta meg a **Móricz Zsigmond Irodalmi Díjat**, majd 10 év múlva **A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjét**, és még ugyanebben az évben a **Budapestért Díjat**.

9. számú kép

Legújabb könyvével

/Forrás: Hír6.hu/

1995-ben tüntette ki a Magyar Tudományos Akadémia a **Kiváló Ismeretterjesztő** elismeréssel. 1998-ban kapta meg a **Kisebbségekért Díjat**, 2005-ben a **József Attila-díjat**, 2009-ben a **Békés Megyei Kisebbségi Díjat**, ebben az évben pedig a **Magyar Köztársaság Babérkoszorúja díjjal** is elismerték munkásságát.

10. számú kép

A 2004. évi Kisebbségi Díj átvétele a
Parlamentben

/Forrás: Hidvégi-B. Attila felvétele/

Amikor eszembe jut ez a kalapos, szelíd szemű ember, mindig azok a szavak csengenek a fülemben, amiket búcsúzóul mondott: „**Csak azt tudjuk megbecsülni, amink van, de azt meg kell becsülni!**” És milyen igaza van. De erre már csak akkor jövünk rá, amikor elveszítjük azt, amit valaha meg kellett volna becsülnünk.

Három év telt el a stúdióbeszélgetés óta, és sosem gondoltam volna, hogy találkozom még az utolsó nomáddal. De egyik nap megcsörrent a telefonom, említett újságíró kollégám, Dányi Laci keresett, és csak annyit mondott: itthon van Gyuri. Lehetne vele egy újabb beszélgetést készíteni?

Természetesen igent mondtam, és alig vártam a találkozást. Ezúttal nem egyedül érkezett szeretett ismerősöm, hanem magával hozta feleségét és lányát is.

Már ismerősként üdvözölte a stáb tagjait, és határozott léptekkel indult a stúdióba. Hamar beszélgetni kezdtünk, és ismét hatalmába kerített a három évvel ezelőtti megtapasztalt érzés. Csak szívtam magamba erejét és energiáját, szinte ámulatban hallgattam szavait. Ő pedig mesélt. Ismét elhangoztak a már ismerős nevek, a szomszéd néni, a tanító, a barátok. Beszélt arról, hogy nem ért egyet cigány férfitársaival, akik azt vélik, a nők csak vezessék a háztartást, és neveljék a gyerekeket, nem kell iskolába járniuk, és tanulniuk. Igenis tanuljanak!- mondja.

Csak így emelkedhet fel a romaság abból a helyzetből, amiben most van. Amikor azt kérdeztem tőle, mi az oka annak, hogy a cigánygyerekek nem szeretnek tanulni, kirekesztődnek és magukra maradnak, azt válaszolta: nincs példakép előttük. Utolsó mohikánnak érzi magát, mert ő igyekezett példát állítani, de mi lesz, ha ő is elmegy? Kiből merítenek erőt a cigánygyerekek?

11. számú kép

Tudományos előadás

/Forrás: JASCHIK Álmos Könyvtár
felvétele/

Kellenek a példaképek. Felnő úgy egy- két- három nemzedék, hogy nem látja, hogy a szülei reggel munkába készülnek. Ő látta szüleit. Édesapja kovács volt, sokat munkálkodott. Látta édesanyját is elmenni, dolgozni. A mostani gyerekek nem ezt látják, így nincs előttük példakép. Mindennek a legfőbb oka az, hogy nincs munkalehetőség, és erről nem a cigányok tehetnek. Viszont a cigányság nem tud a maga erejéből helyzetbe kerülni, segíteni kell őket helyzetbe jönni, és érdekeltté kell tenni őket. Munkahelyekre van szükség, és az oktatásra kell komoly hangsúlyt fektetni. Ez az Alfája és Omegája az egésznek.

„A kályhától kell elindulni, e nélkül nincs jövő, és nincs jövőkép sem. Ami nincs, azt hiába keressük, nem fogjuk megtalálni.” (Rostás, 2011. április 05.)

Széchenyi azt mondta: egy nemzetnél se vagyunk alábbvalók. Ha a cigánygyerekek az iskolában szegyenkezni kell azért, mert cigány, ha nem tud elmenni tanulni, mert éhes, vagy nincs cipője, az nem az ő hibája. Ez tragédia. Erről sokat lehetne beszélni, mert ezek sajnos tények, és ezen változtatni kell, mert ha nem tudunk változtatni, az még nagyobb tragédia.

12. számú kép

A nagy szónok

/Forrás: Híradó.hu/

Összeráncolta homlokát, és kimondta, hogy ***„nincs másság, csak milyenség, ha nem értékeljük, és nem fogadjuk el egymást, és egymás kultúráját, akkor mindig idegenek***

maradunk egymás számára. De mitől vagyunk idegenek, amikor nem vagyunk azok?”
(Rostás, 2011. április 05.)

Beszél családjáról. A sorban először fiáról, az ifjabbik Rostás- Farkas Györgyről, aki 1985-ben született, és apja nyomdokain elindulva újságíró és műfordító lett. A kivételes tehetségű fiatalembert 2008-ban Babits Mihály ösztöndíjjal ismertek el. 2004-ben jelent meg Jelzőtűzek, 2007-ben Sirma e Romenge műve, és apjával közösen dolgozott Kertész Imre Sorstalanságának fordításán. Lánya, Tímea 1972-ben született, újságíró, író-költő, munkái az Apám Öröksége és a Hívó Utak.

Rostás- Farkas György elhivatott munkás. Népe elkötelezett krónikásaként fáradhatatlanul dolgozik. ***„Kik voltak a maják? Fantasztikus és rejtélyes kultúrát hagytak maguk mögött. Ez a sors vár a romákra is. A több száz éves vándorlásunk és üldöztetésünk miatt és alatt nem volt lehetőségünk kultúránk írásos dokumentálására, értékeink ápolására, nyelvünk megőrzésére és fejlesztésére. Mint ahogy minden népnek, így a romáknak is fontos saját múltjuk megismerése, hagyományaik továbbvitele. Az utókor soha nem fogja megismerni álmainkat.”*** (Rostás, 2011. április 05.)

Annyi mindenről beszélgettünk. Arról, hogyan kellene összefogni magyarokat és romákat, miként kaphatnának példaképet a mai gyerekek. Miként élhetnének békében, üldözöttség nélkül egymás mellett. Azt mondja, tudja, hogy ma mit jelent Magyarországon cigánynak lenni. Nem szívesen mondja ki a szót, hogy szegény, meg bűn. Persze hallja, látja, hogy nem könnyű senkinek. A cigányság és a magyarság sorsa ugyan összeölelkezett több száz éven keresztül, de most elágazódik, vagy legalábbis annak látszik. És ő nagyon nem szeretné, ha úgy tüntetnének fel minket, mintha egymás ellenségei lennénk. Hiszen soha nem voltunk azok. És újfent üzeni mindenkinek, hogy nem fog menni egymással szembeállítani minket. Nem fog sikerülni, mert soha nem voltunk egymás ellenségei, most mitől lennénk azok. Nem jó befektetés az őszintétlenség. Sem rövid, sem hosszú távon. Jobb őszintének lenni. Össze kell fogni, és újra meg kell fogni egymás kezét, mert az egyetlen járható út a közös út. A Kethano Drom. Ezen az úton együtt, egymás mellett kell haladnunk.

Rostás- Farkas Györgyről azt mondják, sok titok tudója. Fia, az ifjabbik Rostás- Farkas György, apja eddigi utolsó kötetének, Az utolsó nomádnak a végére ezeket a sorokat írta: ***„Számítatlan mese, monda, a mindennapokban megszenvedett történet tulajdonosa. Kifogyhatatlan ősi legendárium, amit számon tart az emlékezet, s amiről mindig mesél. Megosztja azokkal, akik erre kíváncsiak.”*** (Ifj. Rostás- Farkas György)

Én kíváncsi voltam, és boldog is attól, hogy megosztotta velem történeteit. Köszönöm Gyuri bácsi!

Lehet kutatni sorsokat, életeket, történelmet, múltat, jelent, és lehet festeni jövőt. De addig, amíg a maga bőrén nem tapasztalja meg az ember azokat a nehézségeket, problémákat, gondokat és örömöket, amik színesre szövik a cigányság életét, nem tudhatja pontosan, mi motiválja szavaikat és cselekedeteiket. Befolyásolhatjuk-e útjukat, lehet-e hatásunk életükre, ezt csak akkor tudjuk meg, ha közel engedjük magunkhoz őket.

Ez alatt a néhány hét, vagy hónap alatt, amíg a cigánysággal foglalkoztam kirajzolódott egy kép bennem, róluk. Egy olyan kép, ami megerősített abban, hogy ez a dolgozat itt nem érhet véget. Tudom, hogy sokan foglalkoztak már ezzel a témával, és a cigányság életének minden szegletét leírták már oda és vissza, mégis úgy határoztam, tovább kutakodom, és a szakdolgozatomat is ebben a témában írom majd. Azt, hogy szerepet kap-e benne Rostás-Farkas György, vagy teljesen más megközelítésben folytatom az írást, még nem tudom. Az biztos, mindenképpen arról, az Indiából származó népről írok majd, mely a 15. században vándorolt be csupán Európába. Azóta élnek velünk, mellettünk, mégsem ismerjük őket igazán. Ezen szeretnék változtatni, a magam szerény módján, saját nevelésemre, és mások okítására.

Irodalomjegyzék

Abajo Alcade, José Eugenio: Cigány gyerekek az iskolában, 2008. Budapest, Nyitott Kvműhely

Bernáth Gábor: Messing Vera: "Vágóképként, csak némában", Romák a magyarországi médiában, 1998. Budapest, Nemz. és Etnikai Kisebbségi Hiv.

Bódi Zsuzsanna: Cigány népismeret, 1997. Kaposvár, Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola

Ferge Zsuzsa, Lévai Katalin (szerk.): A jóléti állam, 1991. Budapest, T-Twins

Forray R. Katalin, Hegedüs T. András (szerk.): A cigány kultúra esélyeiről, 1989. Budapest, Országos Pedagógiai Intézet

Fraser, Angus: A cigányok, 2000. Budapest, Osiris

Görög Karady Veronika: A magyar szóbeli irodalom cigány képe, 1992. Phralipe

Gulyás Sándor: Cigánygyerekek hátrányai és esélyei, 1976. Budapest, Tankvk.

Hegedüs Sándor: Cigány irodalmi kislexikon, 2000. Piliscsaba, Konsept-H K.

Kertesi Gábor: A társadalom peremén, romák a munkaerőpiacon és az iskolában, 2005. Budapest, Osiris

Liégeois, Jean-Pierre: Romák, cigányok, utazók, 2002. Budapest, Pont

Rostás- Farkas György: Utolsó nomád, 2010. Budapest, Datus Nyomda

Rostás- Farkas György: Nomád ősök vándorútján, 2001. Budapest, Datus Nyomda

Szűcs Anna (szerk.): A roma népesség helyzete Békés megyében, 2003. Békéscsaba, KSH Békés Megyei Igazgatóság

Várnagy Elemér: Romológia andragógica, 1999. Pécs, JPTE, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézete

Csaba Televízió: Háttér, 2008. március 21.

Csaba Televízió: Háttér, 2011. április 05.

http://hu.wikipedia.org/wiki/Rost%C3%A1s-Farkas_Gy%C3%B6rgy

Dányi László: Rostás- Farkas György az utolsó nomád? 2010. november 02. Hir6.hu